

EINOJUHANI RAUTAVAARAN VIGILIA

Säveltäjäprofessori Rautavaaran ortodoksinen vigilia esitettiin elokuussa Helsingissä, Uspenskin katedraalissa. En ollut kuulemassa sitä, mutta onnistuin avaamaan radion sen uusintälähettyksen aikana. Hiljennyin ja mykistyin, kuuntelin loppuun.

Kysyin aluksi itseltäni: onko ooppera tuotu kirkkoon? Onko se oikein? Ajattelin asiaa ortodoksina. Kuuntelin.

Tunsin vigilian toimittajat, pastori Arvi Karpovin, diakoni Mikael Krisinin ja kanttori Martti Wallenin ja tiesin heidät tehtäviinsä perehtyneiksi ja musikaalisiksi. Heidän suorituksensa oli moitteetonta ja äänellisesti korkeinta luokkaa.

Mutta laulu! Kuoron laulu oli enkelten laulua. Kuuntelin ja hyväksyin kaiken sellaisenaan. Karjalaisena maallikkona hyväksyin sielussani esityksen. Oli paikallaan, että säveltäjä ja vigilian kantaesityksen harjoittaja ja ohjaaja saivat kiitokseksi kirkon muistomitalit. Löytyykö omasta kirkkokunnastamme vastaavaa kuoroa, se on eri asia. — B. K.

Voidaksemme kuulla ammattimiehen käsityksen asiasta, lainaamme osan Heikki Aaltoilan arvostelusta, jonka hän teki Uudessa Suomessa 30. 8. -71.

»Einojuhani Rautavaaran suuri työ on fantastinen todella hankalien ja monitahoisten ongelmien perin onnellisissa ratkaisuissa. Ei ole mahdollista kuvitella primitiivisempää, monotonisempaa, kaavoittuneisuuteensa latistuneempaa liturgiaa kuin viime vuosisadan Venäjältä peräisin oleva, käytännössä pintapuolistunut ja tylsistynyt kirkon käyttömusiikki on. Se allarvioi pahoin seurakunnan hartaustarpeita nykyisessä yhteiskunnassa. Valistuneet ja omilla aivoillaan ajattelevat ortodoksit tajuavat varmaankin, että pikaiset uudistukset ovat Jumalan ja hänen seurakuntansa asialle aivan välttämättömiä.

Traditiosta on kuitenkin lähdeittävä. Näin on onnistuneella tavalla tehnyt säveltäjäprofessori Rautavaara. Mutta hän ei suinkaan ole ajatellutkaan ammentaa laimeimmasta mahdollisesta venäläisromantiikasta, pintapuolisesta aliarvioinnista, vaan etsiytyminen bysanttilaisten alkulähteitten reheville alueille on ollut uuden suurtyön perusavain. Sitä käänneellen on luonnostaan avautunut ovi ihmisäänin suoritettavan musiikin nykyisiin mahdollisuuksiin puolta askelta pienemmin intervallein, jännittävin rinnakkaisharmonioin, jotka suggestion tavoin ottavat kuuntelijan, sekä liukutehoin tekstiä maalaillen.

Klemetti-opiston kamarikuoro edusti korkeatasoista teknistä kyvykkyyttä, vokaalista taipuisuutta, tarkkuutta ja voimaa sekä ainoakertaista syvähenkisyttä, ekstaattisuutta mestarien toivomalla tavalla. Sopraanoiden huippukorkea heleys, alttojen metalli, tenorien kuumuus ja bassojen jylinä riittivät totaaliseen ilmaisuun. Kuorosolistina lauloivat sopraanot Riitta Logrén ja Maija Hapuoja, altto Sinikka Ingerö sekä tenorit Esko Bly ja Erkki Forss.

Kuoro ja sen solistit ansaitsevat aidon ekumeenisen kiitoksemme.

KARJALAINEN TAITEILJA

Niilo Kukkonen esitteli taidettaan Suojärven pitäjäjuhlissa Jyväskylässä 7.—8. 8. 71. Aiheiltaan ja sanomaltaan se oli aitikarjalaista.

Taiteilija Niilo Kukkonen.

Niilo Kukkonen on kansan syvien rivien poika. Hän syntyi Suojärven Kaipaan kylässä v. 1927 työmiehen nelilapsiseen perheeseen kolmantena. Isä toimi eri sahoilla kanttarina. Elämä oli puutteellista ja poika pantiin kouluun juu kuuden ikäisenä, että nopeammin pääsisi itse hankkimaan itselleen elatusta. Koulussa opettajat kiinnostivat humiota pojan piirroksiin. Tämä kaveli pojan mieltä, kun niiden piti olla aina näytteillä ja toisten omat pääsivät kotiin. Kymmenvuotiaaksi vartuttuaan isä hankki pojalle työpaikan. Hän oli havainnut pojassa piilevän luonnonrakkauden ja erämaankai-puun. Pojasta tuli paimen. Siellä erämaan rauha otti pojan pauloihinsa. Rakkaus menetettyyn kotiseutuun ei lakannut, vaan mieluummin kasvoi. Sivellin ja värit viihtyivät mieluiten entisissä muisteloissa, tapahtumissa ja tunnelmissa. Leipätyön ohella hän on jatkanut uurrastuaan lempiharrastuksessaan. Etsimisen kauden jälkeen hänen taiteensa on selkiintynyt ja kypsytynyt. Tästä on syntynyt karjalaisaiheinen sarja, johon kuuluvat erämaaisemat, kylätsasounat, Karjala-tyyliset talot ja rakennelmat, haudallaitkijät ym.

Pohjois-Karjala on hänelle ihanteellisin »ideapankki». Sieltä »Rajan ja Runon tieftä» hän tavoittaa mieluisimmat aiheensa.

Hän itse elelee Keski-Suomessa, mutta aikoo lähteä ensi elokuussa Nurmeksessa pidettävälle Suojärven pitäjäjuhlille, koska monet sitä toivoivat.

Hänen Jyväskylässä näytteillä olleet työnsä olivat seuraavat: N:o 1. Ägläjärven tsasouna (öljyväri), 2. Itkuvirsi (Ofimja Hotari itkee sisarelleen Palaga Taussille), 3. Varpaselän rukoushuone, 4. Ikoni (jäljennös) (öljyväri), 5. Tolvajärven tsasouna (öljyväri), 6. Haudallaitkijä (Ägläjärvi (öljyväri), 7. Ala-Uuksun rukoushuone (öljyväri), 8. Ortodoksien hartaus (öljyväri), 9. Evakkotyttö (öljyväri), 10. Pääsiäisyön jumalanpalvelus Hattuvaaran vanhassa tsasounassa, 11. Salo—Uuksun rukoushuone (öljyväri), 12. Mökin ikkuna »dorogan varrelta» (öljyväri), 13. Haudan päällisrakennus (Hattuvaara) (öljyväri), 14. Salonjärven rantaa, 15. Uuksunjärven tsasouna, 16. Pihapiiri kanteleensoitannan mailta (öljyväri), 17. Leppäsyvän vanha tsasouna (öljyväri), 18. Vaiennut temppele. Äyräpään kirkon rauniot (öljyväri), 19. »Ikihongat humajaa». — Veistos: 20. Kollaa 1940 (kranaattiteräs ja valkobetoni).

»Veikki»